

Jan Houkal: Jsem slabý člověk, ale knězem jsem rád

16.04.2024

Od roku 2015 je nejen farářem kostela Nejsvětějšího srdce Páně, ale taky jeho manažerem. Otevřené dveře u něj mají všichni lidé bez ohledu na své vyznání.

Co všechno má farář na starosti?

Hlavním úkolem kněze je, aby se navzdory svým slabostem snažil být nástrojem Božího požehnání a Boží blízkosti lidem. Sloužím proto svátosti a mše, zpovídám, oddávám, křtím. A taky navštěvuji nemocné a pohřbívám. Snažím se kázat, vyučuju náboženství, organizuju dětské tábory, konám přípravy na svátosti, snažím se i přednášet. Na to všechno se musím pochopitelně připravovat. Zároveň jsem jako farář a statutární zástupce manažerem farnosti, takže se starám o její chod i finanční zabezpečení. Nejsem na to ale sám, například kněží jsme tu dva — ještě pan kaplan, páter Petr Beneš — a řada dalších spolupracovníků.

Kdo se stará o kostel?

Farář, ale ani na to není sám, je tu právě ona řada výborných spolupracovníků. I tahle práce mě těší. Taky kvůli tomu, že je náš kostel jedinečný. Baví mě i komentované prohlídky a jsem rád, že na ně vedle turistů chodí i hodně škol.

Okolí kostela se teď mění v souvislosti s probíhající revitalizací. Konzultovali s vámi architekti úpravy prostoru?

Základní návrh vznikl v době, kdy jsem tu ještě nebyl. Přípravných prací jsem se už ale účastnil a zaměřil se zejména na to, jak se revitalizace dotkne přímo kostela. Například voda z jeho střechy bude zavlažovat zeleň na náměstí. Teď když stavba začala, spolupracujeme s jejím řešitelem mnohem víc, protože provoz kostela musí být zajištěný i v omezených podmínkách. Stavitel je v tom ohledu zatím velmi vstřícný a já doufám, že to tak zůstane. Revitalizovat náměstí už bylo v každém případě opravdu potřeba. Mám radost, že vynikne i prostor před kostelem. Miroslav Cikán a Pavla Melková jsou jistě výteční architekti a vědí, co dělají.

Měl jste nějaké požadavky?

Na začátku jsme jednali o zachování okapového chodníčku, který je původní součástí kostela. Ten zůstane. Pak bylo třeba projednat způsob vedení dešťové vody do retenční nádrže, nasvícení kostela a další detaily. Neúnavně jsem žádal, aby provoz kostela i jeho zázemí — samozřejmě s nutnými omezeními — byl po

dobu stavby zachovaný. Jak do kostela samého, tak na programy do jeho zázemí chodí totiž hodně lidí. Myslím si, že jednání se stavební firmou, ale i městskou částí a magistrátem se zatím daří.

Ovlivňují stavební práce fungování kostela?

Částečně ano, ale dá se to vydržet. Jak už jsem řekl, spolupráce se stavitelem je z mého pohledu velmi dobrá a hlavní funkce farnosti zůstaly zachovány.

S čím za vámi farníci nejčastěji přicházejí?

Zprvė chtějí svátostnou kněžskou službu, například se vyzpovídat. Mají-li důvěru, přicházejí i s velmi osobními záležitostmi. Často se na mě obracejí s otázkami ohledně Boha a víry. Jako kněz si ale musím dávat pozor, abych nikoho netlačil do něčeho, co sám nechce.

Čekají například, že je utvrdíte v tom, že Bůh existuje?

Ano, asi ano. Pochybnosti ve víře provázejí nás všechny. Pochybnost je existenciální složka víry a k víře patří pro Boží transcendenci a pro naši lidskou slabost. Nesmí nás ale paralyzovat, aby nám zabránila za Bohem jít, zároveň ji nesmíme ani vytěsnit. Nejsme andělé, kterým je všechno jasné.

V dnešní době se hodně lidí spoléhá na to, na co si můžou sáhnout, takže není divu, že ve víře váhají.

Co se nechvěje, není pevné — to je základní tvrzení, které provází náboženskou víru od nepaměti. Hledat důvody, proč věřit, proč Bůh je, proč se zjevuje, musíme ale taky. Je důležité věřit a doufat, že to, co prožíváme, není jenom naše projekce, sugesce nebo neuropochody v našem mozku, ale že se ve své náboženské zkušenosti setkáváme s Bohem, který existuje.

Co se nechvěje, není pevné, napsal myslím Tomáš Halík. Chodíte na jeho mše?

Je to citát od básníka Vladimíra Holana, ale Tomáš Halík ho proslavil. Spíš bych řekl, že nemám čas chodit na mše sloužené kolegy, sám jich mám dost. Určitě bych si ale rád poslechl třeba kázání ostatních. Snažím se chodit aspoň na různé přednášky hostů, které do farnosti zveme. Rád se dovím něco nového a zajímavého, toho není nikdy dost.

Ve vašem kostele se koná hodně akcí. Lákají i nevěřící?

Ano, věřící katolíci tvoří ale pochopitelně největší skupinu návštěvníků. Náš kostel láká svou jedinečností a snad to někdy platí taky o programu pořádaném farností. Navíc i lidé, kteří do kostela nechodí, potřebují občas kněžské služby, například pohřeb nebo svatbu. Přicházejí samozřejmě i ti, kdo se zajímají o křesťanství a teprve hledají. Kostel je otevřený všem, k modlitbě i prohlídce, včetně té komentované.

Projevily se na návštěvnosti Velikonoce?

Pro křesťany jsou největšími a nejduchovnějšími svátky v roce. Pro faráře jsou to i dny největší kněžské práce, ale taky nejradostnější. Před svátky se hodně zpovídá, v našem kostele i během nich až do Bílé soboty. O velikonočním triduu jsou velké bohoslužby, největší je ta noční ze soboty na neděli. I ty je potřeba připravit, a to nejen ve smyslu přípravy kázání nebo nácviku ministrantů, ale je třeba nachystat i kostel. Přes všechnu náročnost mám svátky rád a těším se na ně.

Podle některých průzkumů ubývá lidí, kteří mají konkrétní víru, ale přibývá těch, kdo sice věří, ale nevědí v co. Jak to vnímáte?

Pozitivně i negativně. Křesťanství o sobě vyznává, že je sice jedinečné, ale není jediným náboženstvím. Je jedinečným Božím zjevením, ale ne jediným. Bůh se přeci dává poznat různými způsoby, například jako ideál dobra, krásy, milosrdenství a spravedlnosti. A kdykoli lidé vnímají transcendentní rozměr takových veličin, už nějak komunikují s Bohem. Co se týče úbytku věřících, ten mě samozřejmě mrzí. V našem kostele to zatím naštěstí není moc patrné, protože je v centru velkoměsta.

Docházejí k vám taky imigranti?

Ano. Například křesťané z Ukrajiny jsou většinou pravoslavného nebo řeckokatolického vyznání, řada z nich ale navštěvuje římskokatolické bohoslužby. Praha je zkrátka globální metropolí. Ve farnosti máme navíc charitu, která se snaží pomáhat právě taky migrantům a imigrantům. Teď například organizuje projekt, v jehož rámci dobrovolníci několikrát týdně přemotávají pytle špatně namotaného obvazového materiálu, který by se jinak vyhodil, a posílají ho do válečných zón na Ukrajině.

Dočetla jsem se, že na rozdíl od některých jiných farností umožňujete účast na mši i muslimům.

Narážíte asi na události po vraždě jednoho francouzského kněze muslimským radikálem v roce 2016, kdy se na mě obrátili zástupci místních muslimů s tím, že by chtěli svou přítomností na katolické bohoslužbě vyjádřit solidaritu se zabitým knězem. Tehdy jsem to musel řešit skoro celé na dálku, protože jsem právě odjel na puťák s naší mládeží do Českého středohoří. Konkrétní mši pak sloužil páter Petr. Proč jsem řekl ano? Protože nemožnost jinověrců vejít do kostela se už naštěstí dávno nedrží. Navíc ti muslimové chtěli na mši přijít a modlit se, aktivně křesťansky se jí pochopitelně účastnit nemohli. Když se lidé různých vyznání společně modlí, je to lepší, než když spolu bojují. I papežové přeci organizují mezináboženská setkání. Jestli to není proti mysli papežům, proč by to mělo vadit mně, obyčejnému faráři?

Jak se vlastně člověk stane farářem? Byl to váš dětský sen?

Ano, i když mě rodiče nevychovávali ve víře, sám jsem uvěřil někdy v 11 letech a už tehdy mě napadlo, že se chci stát knězem. A to mě nikdy nepustilo. Nejdřív jsem byl v roce 2001 jáhnem na Dobříši, pak tři roky kaplanem ve Strašnicích. Čtyři roky jsem byl na studiích v Římě a pak jsem sloužil jako farář v Brandýse nad Labem. Od roku 2015 působím na Praze 3 a jsem tu rád.

Takže doufáte, že tady zůstanete?

Ze své strany bych rád zůstal.

Faráři se ale často stěhují. Proč?

Někdy je potřeba udělat změnu, a to z různých důvodů. Třeba když jde kněz do důchodu, anebo — jako to bylo tady — je pověřený jiným úkolem. Můj předchůdce se stal dokonce biskupem. Někdy je změnu potřeba udělat i proto, že si farář nesesedne s konkrétní farností, ale může dobře fungovat jinde. Anebo se stane nějaký malér. Farář by měl ale zůstat ve farnosti tak dlouho, jak je to možné.

Vy jste o tom, co děláte, nikdy nepochyboval?

O smyslu kněžování snad ani ne. Jsem slabý člověk, ale knězem jsem rád. Věřím, že kněžská služba má velký smysl.